

TÜRKÇE DERSLERİNDEKİ TEMALARDA ÖĞRENCİLERE OKUMALARI TAVSİYE EDİLEN KİTAPLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

Dr. Ömer KEMİKSİZ

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, okemiksiz@bartin.edu.tr

ÖZ

Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere temalar süresince okumaları tavsiye edilen çeşitli eserlere yer verilmektedir. Bu araştırmada bahsi geçen eserlerin çeşitli açılardan ele alınıp incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini ortaokul 6, 7 ve 8. sınıflar için hazırlanan ve her bir sınıf düzeyi için 3 olmak üzere toplam 9 adet öğretmen kılavuz kitabı oluşturmuştur. İncelenen kılavuz kitaplarda toplam 286 eserin tavsiye edildiği, bu eserlerden bazılarının gerek aynı sınıf düzeyinde, gerek farklı sınıf düzeylerinde ortak eserler olduğu belirlenmiştir. Öğrencilere okumaları önerilen kitapların büyük çoğunluğunun ilköğretim öğrencileri için tavsiye edilen 100 Temel Eser listesinden seçildiği, bazı yayınevlerinin kitap tavsiyelerinde 100 Temel Eser'e çokça yer verirken bazı yayınların bu eserleri çok az önerdiği görülmüştür. Kılavuz kitaplardaki tavsiye eserlerin büyük oranda yerli eserler olduğu, bu eserlerden 13 tanesinin öğrencilere en çok tavsiye edilen kitaplar olduğu, bu eserlerin daha çok Millî Kültür, Duygular ve Okuma Kültürü temalarında yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular tablolar ve grafikler ile sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi, okuma becerisi, kitap okuma, tema.

AN INVESTIGATION ON THE BOOKS RECOMMENDED FOR THE STUDENTS IN THE THEMES OF TURKISH LESSONS

ABSTRACT

In Turkish lesson teacher guidebooks, various works are recommended for students to read throughout the themes. This research aims to examine these works by various aspects. The study was conducted by document review method being among the qualitative research methods and the research sample consists of a total of nine teacher guidebooks prepared as three books for each of the 6th, 7th and 8th grades of secondary school. Accordingly, it was found that a total of 286 works are recommended in the guidebooks examined and some of these works were found to be common works at both different and the same grade levels. It was observed that the majority of the recommended books are selected from the list of 100 Basic Literary Works; while some publications recommend commonly these 100 Basic Literary Works, other recommend only a few of them. It was determined that the books recommended in the guidebooks are largely Turkish works and there are 13 books which are most commonly recommended and these works are mostly included in the themes of National Culture, Emotions and Reading Culture. The findings of the research are presented in tables and graphs.

Key Words: Turkish lesson, reading skill, reading, theme.

GİRİŞ

Bilginin hızla üretilip hızla yayıldığı günümüz dünyasında bilgilere hızlı erişim de önem kazanmıştır. Bilgiye ulaşma, ulaşılan bu bilgilerden hareketle yeni araştırmalar gerçekleştirme ise bilgiye erişim yollarının bilinmesine ve doğru kullanılmasına bağlıdır. Okuma becerisi, dünden bugüne insanoğlunun bilgilene ve kendini geliştirme yollarından en önemlisi olmanın yanında “tüm disiplinler için bir anahtar” (Kim ve Anderson, 2011: 31), “insanın dünyasını genişleten, kişiliğini biçimlendiren, onu başkalarına bağlayan önemli bir etken” (Demirel, 1999: 51), kişinin kendi deneyimleriyle ilgili bilgi sahibi olabileceği ve kendini keşfedebileceği heyecan verici bir yolculuk (Annamalai ve Muniandy, 2013) olarak da karşımıza çıkmaktadır.

¹ Bu makalenin bir bölümü 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde (8-10 Mayıs 2015/ Nevşehir) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Bireyin hem kendi hayatını hem de içinde yaşadığı toplumu dönüştürebilme özelliği olan bir sanat şeklinde betimlenen (Busayo, 2011; Tella ve Akande, 2007) okuma, diğer akademik becerilerin üzerine inşa edilen bir yapıdır (Oyeronke, 2009).

Okuma becerisi, bireylere yalnızca yeni bilgiler, fikirler ve görüşler sunmayıp aynı zamanda onlara her açıdan donanımlı olmaları, ufkunu, kişiliğini geliştirmeleri konusunda da yardımcı olur (Akanda, Hoq ve Hasan, 2013; Noor, 2011). “Bireyin psikolojik ve sosyolojik gelişimine katkıda bulunan ve hayatın her alanında karşılaşacağı dil yetilerinin bir nevi öncüsü niteliğinde sayılan” (Yalman, Özkan ve Kutluca, 2013: 293) ve böylece “iletişim kurma, çağdaş toplumun gereklerini yerine getirme, bilinçli kararlar verme ve öğrenmeyi sürdürme gibi üst düzey becerilerin de gelişimine katkı sağlayan” (Güneş, 2009: 2) bu becerinin, daha küçük yaşlardan itibaren verilecek sağlıklı bir eğitim ile çocuklara kazandırılması önemlidir. Ancak “geçmiş tanıma, kültürel değerleri mevcut ve gelecek nesillere aktarma, içinde bulunulan zamanın gereklerine uygun bireyler yetiştirme ve geleceği şekillendirme bilgi ve becerisiyle donatma amacını güden” (Şahin, 2011: 2) okuma eğitiminin, bireye okur olma özelliğini kazandırması yanında okumayı bireyde bir alışkanlık hatta bir kültür hâline dönüştürme vazifesini de yerine getirmesi gerekir. Zira Chauhan ve Lal’e (2011) göre dünyada eğitilmiş bir toplum oluşturabilmek için en gerekli ve en önemli unsur, okuma alışkanlığı olarak görülmektedir. Bununla beraber bu alışkanlık, bir toplumda çok kültürlü bir ortamı inşa etmede de önemli bir role sahiptir (Kumar, Singh ve Siddiqui, 2011).

“Bilgi kullanımının temel aracı” (Arıcan ve Yılmaz, 2010: 496) kabul edilen okuma alışkanlığı, kişinin bir ihtiyaç ve zevk kaynağı olarak algılanması sonucu okuma eylemini ömür boyu, sürekli ve düzenli bir biçimde ve eleştireci nitelikte gerçekleştirmesi (Calp, 2010; Keleş, 2006; Şahin, 2009) biçiminde tanımlanır. Bu alışkanlık, “okur olma durumuna geçmiş kişilerin zaman içinde kendiliğinden edindiği bir alışkanlıktır” (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2012: 180) ve her alışkanlıkta olduğu gibi erken yaşlarda başladığı takdirde başarıya ulaşır (Aktaş ve Gündüz, 2004). Okuma eyleminin bir alışkanlık olarak nitelendirilebilmesi için bu eylemin tekrar tekrar yapılması (Abeyrathna ve Zainab, 2004), belli bir sürekliliğe sahip olması, farklı görüşler ve kaynaklara bağlı olarak sürdürülmesi, etkin bir okuma sürecine bağlı olması ve bunun yanında okunanların eleştirel bir bakış açısı ile değerlendirilmesi gibi unsurların ortaya çıkması gerekir (Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008). Ancak düzenli kitap okuma alışkanlığı yalnızca gençler için yararlı bir etkinlik olarak düşünülmemeli, bu davranışın yetişkinler için faydalı olduğu da bilinmelidir (Merga, 2017).

Öğrencilerin okumaya devam ettikleri müddetçe daha iyi birer okur olacakları bilinen bir gerçektir (Gambrell, 2015). Okuma alışkanlığı kazanmış birey, okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve düzenli biçimde gerçekleştirir (Karaşahin, 2009). Bedensel ve ruhsal değişmelerin yoğun biçimde yaşandığı çocukluk ve gençlik dönemleri, bu alışkanlığın kazanılmasındaki en önemli zaman dilimidir. Temeli çocukluk döneminde atılan alışkanlık, gençlik döneminde zevk ve gereksinim olarak algılanarak okuma alışkanlığı hâline dönüşmektedir (Yılmaz, Köse ve Korkut, 2009). Tüzer’e (2016) göre okuma alışkanlığını erken dönemde kazanmak, okumanın süreklilik kazanması açısından önem arz eder. Bu alışkanlığı erken dönemde kazanan çocuğun kelime hazinesi ve düşünme yeteneği artmakta, buna bağlı olarak yaratıcı zekâsı, dinleme ve konuşma yeteneği gelişmektedir. Durualp, Çiçekoğlu ve Durualp (2013) ise özellikle genç yaşlarda kazanılan okuma alışkanlığı ve çeşitliliğinin, bireylerin bilişsel gelişiminde ve sosyal olgunlaşmasında çok önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Okuma alışkanlığının çocukların eğitim ve öğretim başarılarını artırıcı yönüne değinen Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007), çocukların ana dilini doğru ve yeterli bir biçimde kullanmasında, sağlıklı ve güçlü bir

kişilik geliştirmesinde de okuma alışkanlığının önemi üzerinde durur. Okuma alışkanlığı ile kişiliğini geliştiren, düşünce dağarcığını zenginleştiren birey ise bu özellikleriyle toplumda daha iyi bir yer edinmiş olur (Aydın-Yılmaz, 2006).

Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma süreci uzun ve sabır gerektiren bir süreçtir. Çocuğa sadece, kitap okumasının gerektiği sürekli hatırlatılarak bu sürecin başarıya ulaşması beklenemez. Topçu'ya (2005) göre okuma alışkanlığı devlet, aile, arkadaş, okul, kitap, medya, öğretmen ve kütüphane gibi birçok değişik faktörün etkisi altında ilerleyen bir süreçken Esebir-Toktar (2012) bu alışkanlığın kazanılmasında kültürel değerler, ekonomik durum, eğitim sistemi, aile kurumu ve okumaya daha uygun ve kısa yolla kitap, dergi vs. sağlayan kaynakların da etkili olduğu düşüncesindedir. Kurulgan ve Çekerol'a (2008) göre başta bireyin yaşadığı ev ortamı olmak üzere okul ortamı, öğretmen, kütüphane kullanımı gibi faktörler kişilerin okuma alışkanlıklarını etkilemektedir. Okumayı sevmenin, okumaya ilgi duymanın ve motive olmanın, çocukların yalnız başlarına kazanabileceği davranışlar olmadığına dikkat çeken Akyol (2009), ailelerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, akranların vb. bu hususlarda çocuklara en üst düzeyde yardımcı olmak zorunda olduklarını vurgulamaktadır.

Aile ortamı, çocuğun kitapla tanıştığı, okuma sevgisi ve alışkanlığına belki de ilk adımlarını attığı yer olması bakımından okuma eğitiminde farklı bir yere sahiptir. Davarcı'ya (2013) göre okuma alışkanlığı kazandırmada aileden sonra en önemli etken, çocukların belli bir yaştan itibaren gün içerisinde daha çok vakit geçirdikleri yer olan okullardır. Bu yüzden ebeveynlerin yanı sıra öğretmenlerin de çocuklara okuma konusunda teşvik edici olması gerekmektedir. Okuma alışkanlığına karşı duyarsız ailelerin çok olduğu ortamlarda ana görev doğrudan okullara ve öğretmenlere düşmektedir (Ungan, 2008). Okuma eyleminin daha planlı ve bilinçli olarak gerçekleştirilmesinde ve öğrencilere okuma alışkanlığının kazandırılmasında eğitim kurumları bu bakımdan hayati bir öneme sahiptir ve "okumanın bir alışkanlık hâline gelmesi eğitimin temel hedefleri arasındadır" (Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008: 119). Okulun birinci ve en temel görevi öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığını kazandırmak, okumayı bir beceri hâline getirmektir. Öğrencilerin bu beceriyi geliştirmeleri ve okuma alışkanlığını kazanmaları özellikle ilköğretim düzeyinde gerçekleşmektedir (Yıldız, 2010). Bu öğrenim döneminde öğrencilerin okuma becerilerini geliştirerek düşünen, anlayan, eleştiren, tartışan, ön bilgileriyle okudukları arasında ilişkiler kuran ve yeni anlamlara ulaşan okuyucular olarak yetişmeleri hedeflenir (Gündüz ve Şimşek, 2011). Temelde örgün eğitim sisteminde kazanılan okuma becerisini öğrenciler okul çağında iken edinmemişler ise yetişkinlik döneminde edinmeleri çok güçtür (Güngör, 2009; Şahin, 2012; Tekgül, 2013). Ülkemizde okuma alışkanlığına ilişkin sıklıkla dile getirilen yetersizliğin sebebi de okuma alışkanlığının azalmasından değil, daha başlangıç aşamasında okuma alışkanlığının yerleştirilememesinden kaynaklanmaktadır (Biçer ve Ercan, 2016). Ulusal ve uluslararası sınavlarda ortaya çıkan okuduğunu anlayamama probleminin sebebini de yerleşmiş bir okuma alışkanlığının eksik oluşuna bağlamak mümkündür.

Bütün öğrenim kademelerini başarılı şekilde tamamlayabilmek için temel dil becerisi konumunda bulunan (Abidin, Mohammadi ve Lean, 2011) okumanın, alışkanlık olarak öğrencilere kazandırılmasında okul ortamlarında başta ana dili dersi öğretmenleri olmak üzere bütün öğretmenlerin yapacağı yönlendirme etkinliklerinin önemli bir yeri vardır. "Öğrencilerin okuma ilgilerini artırmada ve onları doğru ve etkili okuma konusunda yönlendirmede bir numaralı rehber konumunda" (Yavaş, 2013: 22) olan öğretmenlerin, öncelikle okuma alışkanlığının kazandırılması noktasında kendilerinin donanımlı olması (Görücü, 2014), okuma saatlerinde farklı metin türleri işleyerek öğrencilerin bir taraftan diğer derslerde karşılaşacakları

metinlere karşı iyi kavrayıcılar olarak yetişmelerini sağlarken diğer taraftan edebiyata ve sanata karşı ilgi uyandırmaya çalışmaları (Karatay, 2013), ardından gerekli rehberlik çalışmalarıyla çocukların okumaya karşı ilgi ve sevgilerini canlı tutmaları gerekir. Aksi takdirde Okur'un (2013) ifade ettiği gibi sağlıklı bir yönlendirme olmadığı takdirde çocuk, okuma alışkanlığı kazanamayacaktır. Bu alışkanlığı kazandırmak için öğretmenlerin yönlendirmeler esnasında dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır. Kitap okumanın, öğrenim sürecinin bir parçası olduğu ve yaşam boyu süreceği (Tanju, 2010), okumanın okul için değil hayat için olduğu (Igwe, 2011) öğretmenler tarafından özellikle vurgulanmalıdır. Böylece öğrencilerde kitabın yalnızca dersler ve ödevlerle ilgili bir materyal olduğu düşüncesinin de önüne geçilebilecektir. Çocuklara sunulan sanatsal ve estetik değere sahip, iyi, kaliteli ve düzeye uygun eserlerin onların okuma iştiağını artıracığına değinen Yılmaz (2014), bu durumun öğrencilerin kitapla olan bağını güçlendireceğini de ifade etmektedir. Susar-Kırmızı'ya (2012) göre öğrenme ve öğretme sürecinin vazgeçilmez aracı olan kitapların işlevselliğinin devam ettirilebilmesi de ancak çocuklara ve gençlere okuma alışkanlığının kazandırılmasıyla mümkündür.

Çocuklara kitap tavsiyelerinde bulunulurken onların okuma eğilimlerinin dikkate alınması gerektiğini hatırlatan Arıcı (2012), okumak istemediği, beğenmediği konularda onlara kitap okutmanın faydadan ziyade zarar getireceği düşüncesindedir. Bu bakımdan çocukların okuma eğilimlerinin bilinmesinin onlara okuma alışkanlığı kazandırılmasında önemli bir eşik olduğu söylenebilir. Çocukların okuma ilgi ve eğilimlerini belirlemenin en kolay yolu ise bu konuda onlardan görüş almaktır (Doiron, 2003). Çocukların okuma eğilimlerini cinsiyet ve yaş düzeylerine göre belirlemek gerektiğini vurgulayan Karatay (2014) da bu değişkenleri dikkate alan edebiyat eserlerinin çocuğa sunulmasının uygun olacağını ifade etmektedir.

Öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirme düşüncesiyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 04/08/2005 tarih ve 70 sayılı genelge ile ilköğretimler için², 19/08/2004 tarih ve 60 sayılı genelge ile de ortaöğretimler için "100 Temel Eser" listesi oluşturulmuştur. Bu listelerin yayımlanması birçok tartışmayı beraberinde getirdiği gibi bu eserlere yönelik pek çok araştırma da gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda bahsi geçen eserler değerler eğitimi açısından (Aktan, 2012; Çalışkan, 2016; Erdoğan, Coşkun ve Uşak, 2016; Gedik, 2012; Kantar, 2014; Kılıç, 2010; Kılıç ve Aktan, 2015; Kızılkaya, 2012; Kurttekin, 2013; Öztürk, 2013; Sivrikaya, 2010; Şen, 2007; Yurtseven, 2011), kelime öğretimi açısından (Akçay, 2009; İspir, 2013; Okur, 2007; Paksu, 2010; Tenekeci, 2011; Tozoğlu, 2011), okunma durumları açısından (Arı ve Okur, 2013; Arıcan, 2010; Karakaş, 2013; Parlak, 2014) başta olmak üzere çeşitli özellikleriyle (Balyemez, 2013; Baş, 2011; Doğan, 2011; Güney, 2014; Süngü, 2011; Ulutaş, 2011; Yılmaz, 2014) ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma noktasında önemli bir konumda bulunan öğretmenler için hazırlanan kılavuz kitapların kitap tavsiye sistemlerinin incelenmesi, oluşturulan bu sistemde önerilen kitapların çeşitli açılardan irdelenmesi hedeflenmiştir. Türkçe derslerinde öğrencilere temaların işlenişi esnasında okumaları tavsiye edilen eserleri çeşitli

² "Küçük Prens" ve "Anılarda Öyküler" kitapları listenin ilk yayınlanışında bulunmasına rağmen sonradan çıkarılarak yerlerine "Necip Fazıl Kısakürek'ten Seçmeler" ile "Mehmet Âkif Ersoy'dan Seçmeler" eklenmiştir. "Barbaros Hayrettin Geliyor" kitabı bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenin başvurusunun değerlendirilmesi neticesinde içeriğinde müstehcen ifadelerin yer aldığı ve çocukları şiddete yönlendirdiği gerekçesiyle 2012'de, "Yonca Kız" kitabı da içeriğinde öğrenci seviyesine uygun olmayan davranış ve olumsuz ifadelerle yer verdiği gerekçesiyle 2014'te listeden çıkarılmıştır. (<http://www.insanokur.org/meb-100-temel-eser-ilkogretim-ortaogretim/>) Bu çalışmada veriler, listenin son hâli dikkate alınarak oluşturulmuştur.

yönlerden ele alıp tasnif etmeyi amaçlayan bu çalışmanın araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserlerin sınıf seviyelerine ve yayınevlerine göre sayısal dağılımı nasıldır?
2. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserler arasında MEB tarafından belirlenen temel eserlerin yer alma oranı nedir?
3. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserlerin yerli/yabancı eser/yazar durumuna göre dağılımı nasıldır?
4. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere en fazla tavsiye edilen eserler hangileridir ve bu eserlerin temalara göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın örnekleme, veri toplama ve analiz süreci üzerinde durulacaktır.

Model

Çalışmada nitel araştırma deseninden yararlanılmıştır. Gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türü (Yıldırım ve Şimşek, 2011) olarak tanımlanan ve geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için gerekli olan nitel araştırmalar, psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili derinlemesine bilgi sağlama özelliğine sahiptir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

Evren ve Örneklem

Ortaokul 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarının evreni oluşturduğu bu araştırmada örneklem alma yoluna gidilmiş ve amaçsal örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bir araştırmada gözlem birimlerini belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere veya durumların oluşturduğu bu örnekleme çeşidinde, belirlenen ölçütü karşılayan birimler örnekleme alınır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Bu araştırmada tema başlarında öğrencilere tema süresince okumaları tavsiye edilen kitap listesi bölümlerine yer veren kılavuz kitaplar incelenmiştir. Örneklemeye yönelik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Örneklemeye yönelik bilgiler

Sınıf Seviyesi	Yayınevleri
6. Sınıf	MEB- Gizem- Öğün
7. Sınıf	MEB- Meram- Pasifik
8. Sınıf	MEB- Yıldırım- Dikey

Tablo 1’de görüldüğü gibi bu araştırmada her sınıf düzeyinde biri Bakanlık ikisi özel yayınevi olmak üzere üç, toplamda dokuz adet öğretmen kılavuz kitabı örnekleme oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011) doküman incelemesi, belli bir amaca yönelik olarak kaynakların bulunması, okunması, not alınması ve değerlendirilmesi gibi çeşitli işlemleri içerir (Karasar, 2005).

Araştırmada veri toplama aşaması, örnekleme alınan öğretmen kılavuz kitapların tema başlarındaki kitap tavsiye bölümleriyle sınırlandırılmıştır. İlk aşamada hazırlanan liste yayınevleri ve temalar bazında oluşturulmuş, elde edilen bulgular bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci aşamada sınıf düzeylerine göre yeni bir listelemeye gidilmiş, son aşamada ise tema başlarında öğrencilere okumaları önerilen bütün kitaplar tek bir liste hâline getirilmiştir. Verilerin analizi, araştırma sorularından hareketle, oluşturulan bu listeler üzerinden yürütülmüştür. Bu bölümde MEB tarafından ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik hazırlanan 100 Temel Eser Listeleri de çalışmaya dâhil edilmiştir. Analizler neticesinde ulaşılan sonuçlar, tablolar ve grafikler aracılığıyla frekans ve yüzde değerleri verilerek bulgular bölümünde aktarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular kısmındaki veriler araştırma sorularına uygun şekilde ele alınacaktır.

Araştırmanın “*Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserlerin sınıf seviyelerine ve yayınevlerine göre sayısal dağılımı nasıldır?*” şeklindeki birinci sorusuna yönelik bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Tavsiye edilen eserlerin sınıf seviyelerine ve yayınevlerine göre sayısal dağılımı

Sınıf Seviyesi	Yayınevi	f	Toplam (f)
6. Sınıf	MEB	29	91
	Gizem	32	
	Öğün	30	
7. Sınıf	MEB	30	113
	Meram	26	
	Pasifik	57	
8. Sınıf	MEB	30	82
	Yıldırım	26	
	Dikey	26	
			286

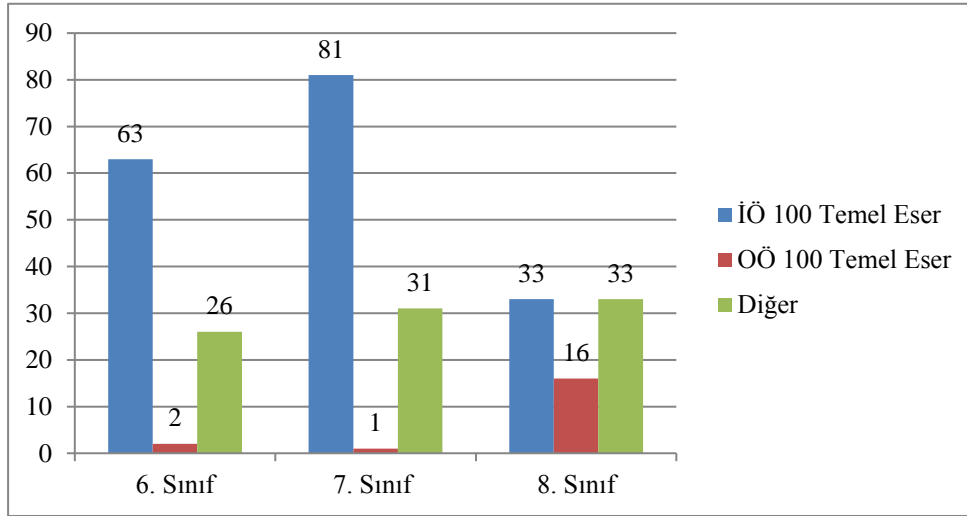
Tablo 2’ye göre 6. sınıf düzeyindeki Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarından MEB Yayınları’nda 29, Gizem Yayınları’nda 32, Öğün Yayınları’nda 30 olmak üzere toplam 91 eser öğrencilere tema öncesi tavsiye edilen kitaplar listesinde yer almıştır. 7. sınıf seviyesinde ise bu sayı MEB Yayınları’nda 30, Meram Yayınları’nda 26, Pasifik Yayınları’nda 57 olmak üzere toplamda 113 şeklinde karşımıza çıkmaktadır. 82 eserin tavsiye edildiği 8. sınıf düzeyinde ise yayınevlerine göre dağılım MEB Yayınları 30, Yıldırım Yayınları 26 ve Dikey Yayınları 26 şeklinde ortaya çıkmıştır. Buna göre değerlendirmeye alınan dokuz adet kılavuz kitapta öğrencilere okumaları tavsiye edilen eser sayısı 286 olarak gerçekleşmiştir. Bu eserlerden bazıları bazen aynı sınıf seviyesindeki farklı yayınlarda bazen de aynı kitabın farklı temalarında tavsiye edilebildiğinden sınıf düzeylerine göre kaç farklı eserin öğrencilere tavsiye edildiğine yönelik sayısal bilgilere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3: Tavsiye edilen eserlerin farklılık bakımından sınıf seviyelerine göre dağılımı

Sınıf Seviyesi	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
f	41	61	31

Tablo 3'e göre 6. sınıf düzeyinde toplamda tavsiye edilen 91 kitabın 41 farklı eserden (% 45) oluştuğu görülmektedir. 7. sınıf seviyesi için tavsiye edilen 113 eserin içindeki farklı kitap sayısı 61 (% 54); 8. sınıf seviyesi için tavsiye edilen 82 eser içindeki farklı kitap sayısı ise 31 (% 38) olarak tespit edilmiştir. Buna göre 7. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserler, hem toplam sayı hem de farklı eserler olmaları bakımından ilk sırada; 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserler de bu iki ölçüt göz önüne alındığında son sırada yer almaktadır.

Araştırmanın "Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserler arasında MEB tarafından belirlenen temel eserlerin yer alma oranı nedir?" şeklindeki ikinci sorusuna yönelik bulgular Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1. Tavsiye edilen kitapların MEB tarafından belirlenen temel eserlere göre dağılımı

Grafik 1'de görüldüğü üzere 6. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki tavsiye bölümlerinde yer verilen 91 eserin 63'ü (% 78) MEB tarafından belirlenen İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplardır. Bu sınıf seviyesi için tavsiye edilen 2 eser yine MEB tarafından belirlenen Ortaöğretim 100 Temel Eser listesindeki kitaplardan seçilirken 26 eser, bu listelerin dışındaki kitaplar olarak belirlenmiştir.

7. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki tavsiye bölümlerinde yer verilen 113 eserin 81'i (% 72) MEB tarafından belirlenen İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplardır. Ortaöğretim 100 Temel Eser listesindeki kitaplardan yalnızca 1 eser bu sınıf seviyesi için tavsiye edilirken diğer 31 eser, bu listelerin dışındaki kitaplar olarak belirlenmiştir. 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki tavsiye bölümlerinde yer verilen 82 eserin 33'ü (% 40) MEB tarafından belirlenen İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplardır. Bu sınıf düzeyi için Ortaöğretim 100 Temel Eser listesindeki kitapların diğer sınıflara oranla öğrencilere daha fazla tavsiye edildiği görülmektedir. 82 eserin 16'sı (% 20) bu gruba giren eserler olarak dikkat çekmektedir. Bu iki öğrenim kademesi için belirlenen temel eserler listesinde yer almayıp 8. sınıftaki öğrencilere okumaları önerilen eser sayısı da 33'tür.

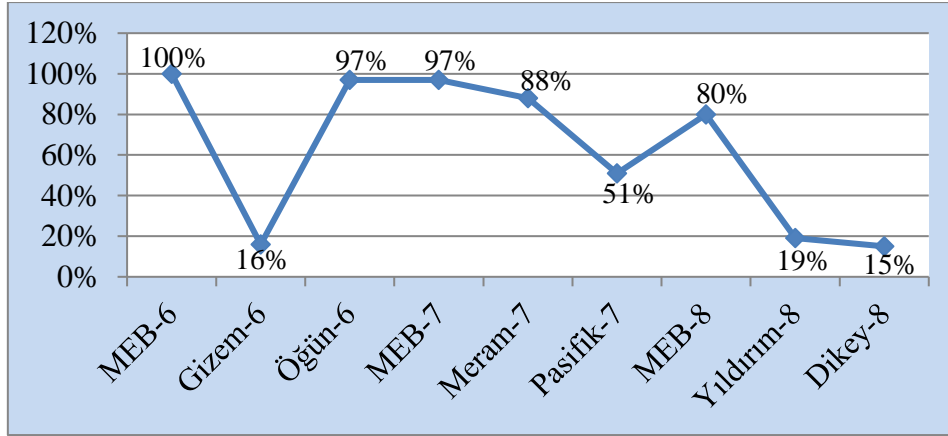
Buna göre İlköğretim 100 Temel Eser listesindeki kitaplara oran olarak en fazla 6. sınıf, en az 8. sınıf kademesinde yer verildiği görülmektedir. Çalışmada değerlendirilen 286 eserin MEB

tarafından belirlenen temel eserlere ve bu listede yer almayan kitaplara göre dağılımı Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Kılavuz kitaplarda tavsiye edilen eserlere yönelik sayısal dağılım

Tür	İÖ 100 Temel Eser	OÖ 100 Temel Eser	Diğer
f	177	19	90

Tablo 4’e göre, örneklem olarak alınan kılavuz kitaplarda öğrencilere tavsiye edilen toplam 286 kitabın 177’si İlköğretim 100 Temel Eser, 19’u Ortaöğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan eserlerden seçilirken 90 tanesi bu listelerde bulunmayan eserlerden tercih edilmiştir. (Bu 90 eserin içinde daha önceden temel eserler listesinde bulunup daha sonraları liste dışına çıkarılan *Barbaros Hayrettin geliyor* ($f=2$), *Anılarda Öyküler* ($f=2$), *Küçük Prens* ($f=3$) ve *Yonca Kız* ($f=1$) kitapları da bulunmaktadır.) Bu bulguya göre ortaokul öğrencilerine temalar esnasında okumaları önerilen kitap listelerinin büyük bir oranda (% 62) kendi seviyeleri için belirlenmiş olan İlköğretim 100 Temel Eser listesinden hareket ederek hazırlandığını söylemek mümkündür. Yayınevlerinin kitap tavsiyelerinde İlköğretim 100 Temel Eser’e hangi oranlarda yer ayırdığına yönelik sayısal veriler ise Grafik 2’de gösterilmiştir.

Grafik 2. Kılavuz kitapların İlköğretim 100 Temel Eser’i tavsiye etme oranları

Grafik 2’ye göre Dikey-8, Gizem-6 ve Yıldırım-8, kitap tavsiyelerinde İlköğretim 100 Temel Eser’e en az yer ayıran yayıncılar olurken MEB-6, Öğün-6, MEB-7 ve Meram-7 bu eserlere en fazla yer veren yayıncılar olarak öne çıkmıştır. İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alıp kılavuz kitapların tema başlarındaki önerilerde hiç yer almayan eserlere Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5: Kılavuz kitaplarda tavsiye edilmemiş 100 Temel Eser listesindeki kitaplar

Türk Edebiyatı	Dünya Edebiyatı
Allı İle Fırfırı (Oğuz Tansel)	Pinokyo (Carlo Collodi)
Bağrıyanık Ömer (Mahmut Yesari)	Şamatalı Köy (Astrid Lindgren)
Gururlu Peri (Mehmet Seyda)	Üç Silahşörler (Alexander Dumas)
Mehmet Akif Ersoy’dan Seçmeler	Yağmur Yağdıran Kedi (Marcel Ayme)
Necip Fazıl Kısakürek’ten Seçmeler	
Tanrı Misafiri (Reşat Nuri Güntekin)	
Tekerlemeler	

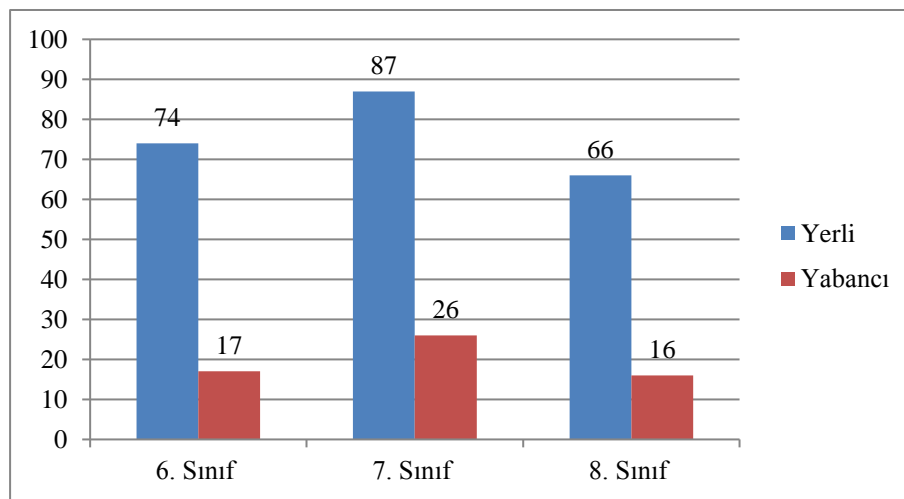
Tablo 5’te görüldüğü üzere İlköğretim 100 Temel Eser listesinde bulunan Türk Edebiyatı’ndan 7, Dünya Edebiyatı’ndan da 4 esere öğretmen kılavuz kitaplardaki kitap tavsiye bölümlerinde hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Ortaöğretim 100 Temel Eser listesinde bulunan ve kılavuzlar kitaplarda öğrencilere tavsiye edilen 19 esere yönelik bilgiler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilere tavsiye edilen Ortaöğretim 100 Temel Eser listesindeki kitaplar

Sınıf	Eserler	f
6. Sınıf	Nutuk (Atatürk)	1
	Kelile ve Dimne (Beydeba)	
7. Sınıf	Bütün Şiirleri (Orhan Veli Kanık)	1
	Yaban (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)	
	Memleket Hikâyeleri (Refik Halit Karay)	
	Çankaya (Falih Rıfki Atay)	
	Memleketimden İnsan Manzaraları (Nazım Hikmet)	
8. Sınıf	Dokuzuncu Hariciye Koğuşu (Peyami Safa)	2
	Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (Aziz Nesin)	
	Nutuk (Atatürk)	
	Çalığışu (Reşat Nuri Güntekin)	
	Zeytin Dağı (Falih Rıfki Atay)	
	Robenson Cruseo (Daniel Defoe)	
Beyaz Diş (Jack London)		

Tablo 6’ya göre Ortaöğretim 100 Temel Eser listesindeki 13 farklı kitap, Türkçe derslerindeki temaların işleniş sürecinde öğrencilere okumaları önerilen kitaplar olmuştur. Bu eserlerden *Nutuk* (f=3) öneri sayısı bakımından ilk sırada yer alırken *Çalığışu*, *Zeytin Dağı*, *Robenson Cruseo* ve *Beyaz Diş* (f=2) de birden fazla tavsiye edilen eserler olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın “*Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere tavsiye edilen eserlerin yerli/yabancı eser/yazar durumuna göre dağılımı nasıldır?*” şeklindeki üçüncü sorusuna yönelik bulgular Grafik 3’te gösterilmiştir.

Grafik 3. Öğrencilere tavsiye edilen eserlerin yerli/yabancı eser/yazar dağılımı

Grafik 3'e göre bütün sınıf seviyelerinde öğrencilere belirgin bir farkla yerli eser/yazar tavsiyelerinin daha fazla yapıldığı belirlenmiştir. Kılavuz kitapların eser önerisi bölümlerinde yer verilen yapıtlardan 6. sınıf için 74 (% 81); 7. sınıf için 87 (% 77) ve 8. sınıf için 66 (% 80) tanesi yerli eserlerden tercih edilmiştir. Yerli eser/yazar oranlarının da farklı sınıf düzeylerinde birbirine çok yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışmada ele alınan 286 eserin yerli/yabancı eser/yazar dağılımına yönelik sayısal bilgiler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Kılavuz kitaplarda tavsiye edilen kitapların yerli/yabancı eser dağılımı

Tür	Yerli	Yabancı
f	227	59

Tablo 7'de görüldüğü gibi bütün sınıf seviyeleri için incelenen kılavuz kitaplardaki toplam 286 eserin 227'sinin yerli (% 79), 59'unun ise yabancı (% 21) eserlerden seçildiği tespit edilmiştir. Kitap tavsiyelerinde genel olarak 100 Temel Eser listesindeki kitapların dikkate alınması ve bu kitapların da büyük oranda yerli eserlerden oluşması, bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur denilebilir.

Araştırmanın “*Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında öğrencilere en fazla tavsiyeler edilen eserler hangileridir ve bu eserlerin temalara göre dağılımı nasıldır?*” şeklindeki dördüncü sorusuna yönelik bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Kılavuz kitaplarda öğrencilere en fazla tavsiye edilen eserlerin temalara göre dağılımı

Eser	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam (f)	Temalar
Aldı Sözü Anadolu (Mehmet Önder)	3	1	2	6	Duygular, Millî Kültür, Sevgi, Toplum Hayatı (2), Zaman ve Mekân
Dede Korkut Hikâyeleri	2	2	1	5	Millî Kültür (3), Okuma Kültürü, Toplum Hayatı
Evvel Zaman İçinde (Eflatun Cem Güney)	2	2	1	5	Alışkanlıklar, Duygular, Millî Kültür (2), Zaman ve Mekân
Memleket Şiirleri Antolojisi (Osman Atilla)	2	2	1	5	Duygular, Millî Kültür, Sevgi (2), Zaman ve Mekân
Mesnevi'den Seçme Hikâyeler	3	1	1	5	Duygular, Millî Kültür, Okuma Kültürü, Sevgi (2)
Nasrettin Hoca Hikâyeleri	3	2	-	5	Kişisel Gelişim, Milli Kültür (3), Okuma Kültürü
Az Gittik Uz Gittik (Pertev Naili Boratav)	2	1	1	4	Duygular, Millî Kültür (2), Okuma Kültürü
Balım Kız Dalım Oğul (Ceyhun Atuf Kansu)	-	3	1	4	Millî Kültür, Toplum Hayatı (3)
Çocuk Şiirleri (İbrahim Alaaddin Gövsa)	3	1	-	4	Duygular (2), Okuma Kültürü (2),
Karagöz İle Hacivat	2	2	-	4	Millî Kültür (3), Okuma Kültürü
Ömer'in Çocukluğu (Muallim Naci)	2	2	-	4	Duygular (2), Okuma Kültürü, Sevgi

Sait Faik Abasıyanık'tan Seçme Hikâyeler	1	1	2	4	Duygular, Okuma Kültürü, Zaman ve Mekân (2)
Vatan Yahut Silistre (Namık Kemal)	3	1	-	4	Atatürk (2), Hak ve Özgürlükler, Sevgi

Tablo 8'e göre *Aldı Sözlü Anadolu* isimli eser, beş farklı temada 6 kez öğrencilere tavsiye edilerek en fazla önerilen kitap olarak öne çıkmıştır. *Dede Korkut Hikâyeleri* ve *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* üç farklı temada toplamda 5 kez tavsiye edilen eserlerdir. Bu iki kitap Millî Kültür temalarında üçer defa öğrencilere tavsiye edilmiştir. Yine toplamda 5 kez öğrencilere okumaları önerilen *Evvel Zaman İçinde*, *Memleket Şiirleri Antolojisi* ve *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler* de dört ayrı temada kullanılmıştır. Bu kitaplardan *Evvel Zaman İçinde*'nin Millî Kültür, *Memleket Şiirleri Antolojisi* ile *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler*'in Sevgi temalarında biraz daha fazla tercih edildiği söylenebilir.

Öğrencilere toplamda 4 kez önerilen kitaplardan *Balım Kız Dalım Oğul*, *Çocuk Şiirleri* ve *Karagöz İle Hacivat'a* iki farklı temada yer verilmiştir. Bu eserlerden *Balım Kız Dalım Oğul* Toplum Hayatı (f=3); *Karagöz İle Hacivat* ise Millî Kültür (f=3) temalarında daha çok tercih edilmiştir. *Az Gittik Uz Gittik*, *Ömer'in Çocukluğu*, *Sait Faik Abasıyanık'tan Seçme Hikâyeler* ve *Vatan Yahut Silistre* de üçer farklı temada olmak üzere toplamda 4 defa kılavuz kitapların kitap tavsiye listelerinde yer alan eserlerdir. Öğrencilere okumaları en fazla önerilen Tablo 8'deki kitapların tamamı İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan Türk edebiyatına ait kitaplar olarak dikkat çekmektedir. Bu 13 eserin daha çok tavsiye edildiği temaların ise Millî Kültür (f=9), Duygular (f=8) ve Okuma Kültürü (f=8) temaları olduğu belirlenmiştir.

Kılavuz kitaplarda öğrencilere önerilen bazı kitapların aynı yayınevinin farklı temalarında tekrarlandığı da görülmektedir. Bu durumda olan eserlere yönelik bilgiler Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Aynı kitabın farklı temalarında önerilen eserler

Yayın-Sınıf Seviyesi	Eserler	f
Gizem-6	<i>Aldı Sözü Anadolu</i> (Mehmet Önder)	2
	<i>Mesnevi'den Seçme Hikâyeler</i>	2
Öğün-6	<i>Çocuk Şiirleri</i> (İbrahim Alaaddin Gövsa)	2
	<i>Yürekdede İle Padişah</i> (Cahit Zarifoğlu)	2
	<i>Az Gittik Uz Gittik</i> (Pertev Naili Boratav)	2
Meram-7	<i>Küçük Prens</i> (Antonie de Exupery)	2
Pasifik-7	<i>Evvel Zaman İçinde</i> (Eflatun Cem Güney)	2

Tablo 9'da görüldüğü gibi *Aldı Sözü Anadolu* Gizem-6'da, *Küçük Prens* Meram-7'de, *Evvel Zaman İçinde* Pasifik-7'de iki ayrı temada tavsiye edilen eserler olmuştur. Öğün-6 ise *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler*, *Çocuk Şiirleri*, *Yürekdede İle Padişah* ve *Az Gittik Uz Gittik* eserlerini ikişer temada öneren, böylelikle temalar arasında ortak eserlere en fazla yer veren yayın olmuştur.

Sınıf seviyeleri bakımından bazı eserlerin tavsiye edilme sayısında ön planda oldukları araştırma bulgularından bir diğeridir. Bu eserler ve sınıf düzeyleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Sınıf seviyelerine göre en fazla tavsiye edilen eserler

Sınıf	Eserler	f
6. Sınıf	Aldı Sözü Anadolu (Mehmet Önder)	3
	Çocuk Şiirleri (İbrahim Alaaddin Gövsa)	
	Mesnevi'den Seçme Hikâyeler	
	Nasrettin Hoca Hikâyeleri	
7. Sınıf	Vatan Yahut Silistre (Namık Kemal)	3
	Balım Kız Dalım Oğul (Ceyhun Atuf Kansu)	
	Değirmenimden Mektuplar (Alphonse Daudet)	
	Küçük Prens (Antonie de Exupery)	
	Sevdalı Bulut (Nazım Hikmet)	

Tablo 10'a göre 6. sınıf düzeyinde 5, 7. sınıf düzeyinde 4 eser bütün kılavuz kitaplar değerlendirmeye alındığında üçer kez önerilerek bu sınıf seviyeleri için en fazla tavsiye edilen kitaplar olmuştur. 7. sınıflar için tavsiye edilen kitaplardan *Değirmenimden Mektuplar*, *Küçük Prens* ve *Sevdalı Bulut* yalnızca bu sınıf düzeyi için önerilen eserlerdir. 8. sınıflar içinse ikiden daha fazla tavsiye edilen bir esere rastlanmamıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Çocuklara okuma alışkanlığının kazandırılması sürecinde başta aileler ve öğretmenler olmak üzere birçok unsurun etkisi vardır. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan hareketle ana dili derslerinde tema anlayışına geçilmiş, ortaokul Türkçe dersleri için belirlenen ana temalara uygun olduğu düşünülen metinler ders kitaplarına alınmıştır. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında temaların başlangıcında, temalar esnasında gerçekleştirilecek çeşitli çalışmalara dönük yönergeler hazırlanmış, öğretmenlere öneriler sunulmuştur. Bu yönerge ve önerilerden biri de tema boyunca öğrencilerden okumaları istenen kitaplara yönelik çalışmalardır. Bu araştırmada kılavuz kitaplarda karşımıza çıkan kitap tavsiyelerinin çeşitli açılardan incelenmesine çalışılmış ve elde edilen sonuçlara, sonuçlardan yola çıkarak çeşitli karşılaştırma ve önerilere bu bölümde yer verilmiştir.

Altışar temanın yer aldığı ortaokul Türkçe ders kitaplarında öğrencilere okumaları tavsiye edilen kitapların sayısının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Yalnızca Pasifik-7 kitabı toplamda 57 kitap önerisiyle ön plana çıkmıştır. Bunun dışındaki kitaplar ise sırasıyla Gizem-6 (f=32); Öğün-6, MEB-7, MEB-8 (f=30); MEB-6 (29), Meram-7, Yıldırım-8, Dikey-8 (f=26) şeklindedir. Sınıflar toplamında ise 7. sınıf düzeyi en fazla; 8. sınıf düzeyi de en az kitap tavsiye edilen sınıf kademesi olmuştur. Burada bahsi geçen kitaplardan Meram-7, "Atatürk" temasında herhangi bir kitap önerisine yer vermeyerek diğer kitaplar arasında dikkat çekmektedir. Kılavuz kitaplarda bütün temalar için kitap tavsiyesinde bulunulması, tavsiye edilen kitap sayısında ise aşırıya kaçılmaması öğrencilerde kitaplara karşı oluşabilecek bıkkınlıkları önleme adına etkili olabilir.

Sınıflar düzeyinde öğrencilere önerilecek kitaplarda mümkün olduğunca farklı kitapların tercih edilmesi uygundur. Araştırma sonucuna göre 7. sınıf seviyesi hem önerilen kitap sayısı hem de bu kitapların farklı eserler olması yönüyle ilk sırada, 8. sınıf seviyesi ise bu ölçütlere göre son sırada yer almıştır.

Bakanlık tarafından hazırlanan 100 Temel Eser listesi, kılavuz kitapları hazırlayanların kitap tavsiyelerinde oldukça etkili olmuştur. Özellikle İlköğretim 100 Temel Eser listesindeki kitapların öğrencilere okumaları için çokça önerildiği görülmektedir. Bu öneri oranı 6. ve 7. sınıf seviyesinde daha fazlayken 8. sınıf seviyesinde Ortaöğretim 100 Temel Eser listesinin öne çıktığı görülmektedir. Bu tercihte 8. sınıftaki öğrencilerin lise kademesine en yakın öğrenciler olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Yayınları açısından durumu incelediğimizde bazı yayınların kitap tercihlerini neredeyse tamamen temel eserler üzerine kurduğu görülürken bazı yayınların bu eserlere çok az yer ayırdığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin 100 Temel Eser dışındaki kitaplarla da tanışması adına bu dağılımın daha dengeli yapılmasına özen gösterilmelidir.

“100 Temel Eser” listesinde yer alan kitapların büyük çoğunluğu kılavuz kitapların tema başlarındaki tavsiye bölümlerinde yer alırken bazı kitapların hiçbir kılavuz kitapta tavsiye edilmediği ortaya çıkmıştır. Temel eserler listesinden çeşitli zamanlarda çıkarılan eserlerin hâlen tavsiye edilirken hâlihazırda listede bulunan eserlerin tavsiyelerde yer almamasını bir eksiklik olarak nitelendirebiliriz. Bununla birlikte Bakanlık tarafından temel eserler listesinin çeşitli dönemlerde güncellenmesi de lüzumlu görülmektedir. Zira bugün internette temel eserlerin listesine ulaşmaya çalışıldığında birbiriyle uyumsuz farklı listeler ve eserlerle karşılaşılabilir.

“100 Temel Eser” listelerine tavsiyelerde çokça başvurulması neticesinde, öğrencilere okumaları önerilen kitaplarda Türk edebiyatına ait eserlerin daha çok kullanıldığı görülmektedir. Buna karşın Arı ve Okur (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulguları bu noktada bize ilginç sonuçlar sunmaktadır. Lise 1. sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin en fazla okudukları (İlköğretim 100 Temel Eser’den) ilk 15 eserden 11 tanesinin yabancı eser olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum, ortaokul öğrencilerinin Dünya edebiyatına ait eserlerle de tanıştırılmasını gerekli kılmaktadır. Yine bahsi geçen çalışmada öğrenciler tarafından % 66,7’lik okunma oranına sahip *Pinokyo* ile % 51’lik okunma oranı olan *Üç Silahşorlar* isimli eserlerin kılavuz kitapların hiçbirinde tavsiye edilmeyen eserler arasında olmaları da ilginçtir. Parlak’ın (2014) yaptığı çalışmada ortaokul öğrencilerinin 100 Temel Eser’i okurken yerli-yabancı ayrımı yapmamaları ve karışık okumalarının oranı %56,9 şeklinde ortaya çıkmıştır. Çalışmada “Hepsini Dünya edebiyatından okuyorum.” diyenlerin oranı %18,1 iken “Hepsini Türk edebiyatından okuyorum.” diyenlerin oranı da % 22 olarak belirlenmiştir. Şanlıbaba ve Gümüş (2014) tarafından meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer çalışmada öğrencilerin % 69’unun kitap tercihlerinde yerli-yabancı yazar ayrımı yapmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu veriler, öğrencilerin ilgilerinin kitap tavsiyelerinde mutlaka dikkate alınması noktasında ipuçları sunmaktadır.

İlköğretim 100 Temel Eser listesindeki bazı kitapların kitap tavsiyelerinde diğerlerine nazaran daha fazla önerildiği, araştırmanın bir diğer önemli sonuçlarındandır. Bu eserlerden *Dede Korkut Hikâyeleri* (f=5), *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (f=5), *Mesnevi’den Seçme Hikâyeler* (f=5), *Evvel Zaman İçinde* (f=4), *Vatan Yahut Silistre* (f=4), *Ömer’in Çocukluğu* (f=4) ve *Çocuk Şiirleri* (f=4) kitaplarının Arı ve Okur’un (2013) çalışmasında ortaokuldan mezun olan öğrenciler tarafından en fazla okunan ilk 15 eser arasında olduğu görülmektedir. Karakaş (2013) tarafından yapılan çalışmada da kılavuz kitaplarda en fazla tavsiye edilen eserlerden *Dede Korkut Hikâyeleri* (f=5), *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (f=5), *Mesnevi’den Seçme Hikâyeler* (f=5), *Vatan Yahut Silistre* (f=4), *Balım Kız Dalım Oğul* (f=4) ve *Ömer’in Çocukluğu* (f=4) kitaplarının 8. sınıfta okuyan öğrenciler tarafından en fazla okunan kitaplar arasında ilk

sıralarda geldiği belirlenmiştir. Buna göre kılavuz kitapların tavsiye bölümlerinde yer alan Türk edebiyatına ait yapıtlarda öğrencilerin okuma tercihlerinin biraz daha fazla göz önünde bulundurulmaya çalışıldığı söylenebilir. Bundan dolayı tema başlarındaki kitap tavsiye bölümlerini hazırlayanların bu tür bilimsel araştırma sonuçlarından istifade etmeleri yararlı olacaktır.

Kılavuz kitaplarda öğrencilere en fazla tavsiye edilen eserlerin örneklem olarak alındığı çalışmaları incelediğimizde *Mesnevi'den Seçme Hikâyeler*'in öğrencilerin kelime hazinelerinin gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu (Akçay, 2009); *Vatan Yahut Silistre, Ömer'in Çocukluğu, Mesnevi'den Seçme Hikâyeler, Evvel Zaman İçinde* (Aktan, 2012), *Dede Korkut Hikâyeleri, Mesnevi'den Seçme Hikâyeler, Karagöz İle Hacivat, Sait Faik Abasıyanık'tan Seçme Hikâyeler, Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (Gedik, 2012), *Ömer'in Çocukluğu, Mesnevi'den Seçme Hikâyeler, Evvel Zaman İçinde, Dede Korkut Hikâyeleri* (Kantar, 2014), *Ömer'in Çocukluğu* (Kızılkaya, 2012), *Aldı Sözü Anadolu, Çocuk Şiirleri, Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (Öztürk, 2013), *Ömer'in Çocukluğu, Mesnevi'den Seçme Hikâyeler, Vatan Yahut Silistre* (Sivrikaya, 2010), *Çocuk Şiirleri, Evvel Zaman İçinde, Vatan Yahut Silistre, Ömer'in Çocukluğu*'nun (Şen, 2007) çeşitli değerlerin kazandırılmasında önemli olduğu; *Dede Korkut Hikâyeleri, Mesnevi'den Seçme Hikâyeler*'in öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmede etkili olduğu (Süngü, 2011) gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle değerler eğitiminde önemli yer tutan eserlerin, öğrencilere önerilen kitaplar arasında bulunması önemlidir. Ancak aynı görevi görebilecek yabancı eserlerin de kitap tavsiyelerinde daha sık yer almasına çalışılmalıdır.

Kılavuz kitaplardaki kitap tavsiyelerinin tema başlarında yapılması, önerilen eserlerin temanın içeriğiyle uyumlu olmasını zorunlu kılmaktadır. Öğrencilere en fazla önerilen kitapların daha çok *Milli Kültür, Duygular ve Okuma Kültürü* temalarında karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu temalardan *Duygular* temasının, Baş (2011) tarafından yapılan ve 100 temel eser-tema uyumunun tespit edildiği çalışmada 14 tema arasından 2. sırada yer aldığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada listedeki kitapların alt temalarla uyumuna da bakılmış ve *Balım Kız Dalım Oğul*, en çok alt temaya yer veren yerli eser olarak tespit edilmiştir. Bu kitap, araştırma sonucuna göre öğrencilere en çok tavsiye edilen eserler arasında (f=4) bulunmaktadır. Burada olduğu gibi kitapların öğrencilere önerilmeleri esnasında tema-alt tema uyumu mutlaka dikkate alınmalı, gerekli durumlarda alan yazındaki çalışmalardan da yararlanılmalıdır.

Gizem-6, Öğün-6, Meram-7 ve Pasifik-7'de olduğu gibi bazı kılavuz kitaplarda aynı eser farklı temalarda yinelenmektedir. Öğrenciye her ne kadar tema farklı olsa dahi aynı kitabın tavsiye edilmesinden farklı eserlerin tema başlarındaki tavsiye bölümlerine alınmasına gayret gösterilmesi daha uygundur.

Arıcan (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlere 100 Temel Eser'i öğrencilerine tavsiye edip etmeyecekleri sorusu yöneltilmiş, öğretmenlerin yarısından biraz fazlası (%51,1) bu eserlerin çoğunu öğrencilere tavsiye edebileceğini dile getirmiştir. Arı ve Okur'un (2013) çalışmasında öğrencilere ortaokuldayken 100 Temel Eser'in öğretmenleri tarafından kendilerine önerilip önerilmediği sorulmuş, öğrencilerden % 43,7 oranında "tamamen katılıyorum", % 15,6 oranında "katılıyorum" cevapları alınmıştır. Bu sonuçlar da göstermektedir ki öğretmenler, öğrencilerine kitap tavsiyesindeki bulunurken öğretmen kılavuz kitaplarda yer alan önerileri dikkate almaktadırlar. Bu da kılavuz kitapların kitap öneri kısımlarının titizlikle hazırlanması, değişen şartlara göre güncellenmesi, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınarak oluşturulması zarureti doğurmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abeyrathna, P.H.A.S. ve Zainab, A.N. (2004). The status of reading habit and interests among secondary school children in Sri Lanka. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 9 (2), 107-121.
- Abidin, M.J.Z., Mohammadi, M.P. ve Lean, O.C. (2011). The reading habits of Malaysian Chinese University students. *Journal of Studies in Education*, 1 (1), 1-13.
- Akanda, A. K. M. E. A., Hoq, K. M. K. ve Hasan, N. (2013). Reading habit of students in social sciences and arts: A case study of Rajshahi University. *Chinese Librarianship: An International Electronic Journal*, 35, 60-71.
- Akçay, E. (2009). *100 temel eserin kelime kazanımı açısından değerlendirilmesi: MEB tarafından ilköğretim ikinci kademe için önerilen 100 temel eserden seçilen beş eser örneğinde*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aksaçlıoğlu, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (1), 3-28.
- Aktan, O. (2012). *100 temel eserlerde yer alan değerlerle sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlerin uyumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım-Kompozisyon sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. (2009). Okuma. A. Kırkkılıç ve H. Akyol (Editör). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (s.15-48). Ankara: Pegem Yayınları.
- Annamalai, S. ve Muniandy, B. (2013). Reading habit and attitude among Malaysian polytechnic students. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5 (1), 32-41.
- Arhan, S., Başar, S. ve Demirel, T. (2014). *İlköğretim Türkçe 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Arı, G. ve Okur, A. (2013). Öğrencilerin ilköğretim 100 temel eseri okuma durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17 (3), 307-328.
- Arıcan, S. (2010). *100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkileri konusunda öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arıcan, S. ve Yılmaz, B. (2010). 100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi ve bu uygulamada kütüphanelerin rolü konusunda öğretmen görüşleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (3), 495-518.
- Arıcı, A. F. (2012). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Aydın-Yılmaz, Z. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı. *İlköğretim Online*, 5 (1), 1-6.
- Balyemez, S. (2013). 100 temel eser okuma yarışmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 342-360.
- Baş, B. (2011). İlköğretim yüz temel eserin Türkçe dersi öğretim programındaki temalar açısından analizi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 175-200.
- Beyreli, L., Çetindağ, Z. ve Celepoğlu, A. (2012). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Biçer, A. ve Ercan, Z. G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı profili (Trakya Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 11 (3), 553-572.

- Busayo, I. O. (2011). The school library as a foundational step to childrens' effective reading habits. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 665, <http://unllib.unl.edu/LPP/busayo-reading.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Chauhan, P. ve Lal, P. (2012). Impact of information technology on reading habits of college students. *International Journal of Research Review in Engineering Science and Technology*, 1 (1), 101-106.
- Çalışkan, A. (2016). *İlköğretim 100 temel eser içerisinde yer alan dünya edebiyatına ait eserlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Davarcı, N. (2013). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile bilgisayar - internet kullanımı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Demirel, A. ve Özbay, V. (2014). *İlköğretim Türkçe 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Dikey Yayıncılık.
- Doğan, B. (2011). *100 temel eserde 6, 7 ve 8. sınıflar için önerilen ortak kitaplar üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Doiron, R. (2003). Motivating the lifelong reading habit through a balanced use of children's information books. *School Libraries Worldwide*, 9 (1), 39-49.
- Durualp, E., Çiçekoğlu, P. ve Durualp, E. (2013). Sekizinci sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının internet ve kitap okuma alışkanlıkları açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2 (1), 115-132.
- Erdoğan, M., Coşkun, E. ve Uşak, M. (2011). Developing children's environmental literacy through literature: An analysis of 100 basic literary works. *Eurasian Journal of Educational Research*, 42, 45-62.
- Gambrell, L. B. (2015). Getting students hooked on the reading habit. *The Reading Teacher*, 69 (3), 259-263.
- Gedik, F. (2012). *Sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin kazandırılmasında 100 temel eser içerisinde yer alan hikâye kitaplarının rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Görücü, E. (2014). *Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2011). *Anlama teknikleri-1: Uygulamalı okuma eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Güney, N. (2014). Ortaokulda okutulması tavsiye edilen 100 temel eserde şiddet ögesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6 (3), 706-721.
- Güngör, E. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Igwe, K. N. (2011). Reading culture and Nigeria's quest for sustainable development. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 482. <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1500&context=libphilprac>

- İspir, S. (2013). *İlköğretim öğrencilerine tavsiye edilen 100 temel eser listesinde yer alan Türk yazarlara ait eserlerde kullanılan deyimler ve atasözlerinin kullanım sıklığı üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde 100 temel eser yoluyla değerler eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kaplan, F. (2015). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Öğün Yayınları.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım-Şen, G. (2014). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Gizem Yayınları.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım-Şen, G. (2014). *İlköğretim Türkçe 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Yıldırım Yayınları.
- Karakaş, Ö. (2013). *8.sınıf öğrencilerinin okuma tutumları üzerine bir araştırma (MEB tarafından ortaokul öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karashaşin, M. (2009). *İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuma kültürlerinin değerlendirilmesi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Karatay, H. (2013). Okuma eğitimi: Kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Editör). *Türkçe eğitimi el kitabı* (s. 221-264). Ankara: Pegem Yayınları.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi: Kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kesbir-Toktar, E. (2012). *Edirne ili merkez ilçesinde bulunan ilköğretim 1. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanımları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kılıç, U. (2010). *Çeviri çocuk klasiklerinde eğitici iletiler (MEB'in 2005 yılında ilköğretim öğrencilerine önerdiği 100 temel eser örneğinde)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kılıç, A. ve Aktan, O. (2015). İlköğretim okulları için tavsiye edilen 100 temel eserde vurgulanan değerler. *İlköğretim Online*, 14 (1), 243- 275.
- Kızılkaya, A. (2012). *100 temel eser içerisindeki hikâye ve romanlarda işlenen ahlâkî konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kim, J. Y. ve Anderson, T. (2011). Reading across the curriculum: A framework for improving the reading abilities and habits of college students. *Journal of College Literacy and Learning*, 37, 29-40.
- Komisyon. (2013). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Komisyon. (2013). *İlköğretim Türkçe 7 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kumar, D., Singh, R. ve Siddiqui, J. A. (2011). Newspaper reading habits of university students: A case study of Chaudhary Charan Singh University, India. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 470.
<http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1488&context=libphilprac>
- Kurttekin, F. (2013). *MEB tarafından tavsiye edilen 100 temel eserden popüler olan on kitap örneğinde dinî ve ahlâkî değerler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Kurulgan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 237-258.
- Merga, M. K. (2017). What motivates avid readers to maintain a regular reading habit in adulthood?, *Australian Journal of Language and Literacy*, 40 (2), 146-156.
- Noor, N.M. (2011). Reading habits and preferences of efl post graduates: A case study. *Indonesian Journal of Applied Linguistic*, 1 (1), 1-9.
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9 (2), 431-465.
- Okur, A. (2007). *Serbest okuma etkinliğinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimine etkisi (MEB tarafından ilköğretim II. kademe öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Okur, A. (2013). Yaşam boyu okuma eğitimi için okuma öğretimi. A. Okur (Editör). *Yaşam boyu okuma eğitimi* (s. 1-45). Ankara: Pegem Yayınları.
- Oyeronke, A. (2009). Reading habits of secondary school teachers: A study of selected secondary schools in Ado-Odo Ota Local Government Area, *Library Philosophy and Practice*, 290, 1-4.
- Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 117-136.
- Öztürk, H. (2013). *İlköğretim 100 temel eserdeki manzum metinlerde değerler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Paksu, Z. (2010). *MEB'in 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eserde söz varlığı üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parlak, M. (2014). *MEB tarafından tavsiye edilen 100 temel eserin okunma oranları ve okunma sebepleri üzerine bir araştırma- Erzurum ili örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Sarbay, A. (2013). *İlköğretim Türkçe 7 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Meram Yayınları.
- Sivrikaya, Ü. (2010). *İlköğretimde küresel değerler 100 temel eser üzerine bir inceleme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Susar-Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7 (3), 2353-2366.
- Süngü, E. (2011). *Milli Eğitim Bakanlığının tavsiye ettiği 100 temel eserdeki hikâye kitaplarının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zihinsel becerilerini geliştirmedeki işlevleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, A. (2009). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 215-232.
- Şahin, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 367-388.
- Şahin, Y. (2011). *Okuma eğitimi*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Şanlıbaba, P. ve Gümüş, E. (2014). Okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksekokulu örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), 44-50.

- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 11 (6), 30-39.
- Tekgül, K. (2013). *İdareci ve öğretmenlerin öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik düşüncelerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tella, A. ve Akande, S. (2007). Children reading habits and availability of books in Botswana Primary Schools: Implications for achieving quality education. *The Reading Matrix*, 7 (2), 117-142.
- Tenekeci, M. (2011). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 100 temel eser listesinde yer alan kitaplardaki söz dizimlerinin karşılaştırılması - Kilis örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Topçu, Y. E. (2005). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları- Kayseri örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tozoğlu, S. (2009). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığınca ilköğretim için tavsiye edilen 100 temel eser içerisindeki Türk edebiyatına ait romanların atasözleri ve deyimler bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tüzer, A. (2016). *Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile sayısal ders başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Ulutaş, M. (2011). *İlköğretim 100 temel eser listesindeki kitapların hedef kitlenin düzeyine uygunluğu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 218-228.
- Yalman, M., Özkan, E. ve Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 14 (2) 291-305.
- Yangın, B., Celepoğlu, A. ve Türkyılmaz, F. (2013). *İlköğretim Türkçe 7 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Yavaş, S. (2013). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile üst düzey düşünme becerileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (1), 22-51.
- Yılmaz, O. (2014). 100 temel eser listesi ve bu listenin etkileri. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 725-735.

Yurtseven, H. (2011). *MEB onaylı 100 temel eserde yer alan çeviri kitaplardaki iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğunun Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.